

NUORI KIRKKO

Ihmetellään yhdessä!

Mitä on ilmiölähtöisyys varhaiskasvatuksessa?

Johanna Heikkinen, KM, TM
Kouluttaja, pedagoginen asiantuntija, päätoimittaja

Nuori kirkko ry.

Evangelisluterilaisen kirkon palvelujärjestö kasvatuksen ammattilaisille

- Ammatillinen täydennyskoulutus
- Yhteiskunnan katsomuskasvatusyhteistyö
- Varhaiskasvatuksen ammattilehti
- Lastenkeskus Kirjapaja ja Edukustannus saman katon alla

Osaamiseni

- Pedagogiikan kehittäminen
- Materiaalien ja koulutusten suunnittelu ja kehittäminen yli-ikäkausien
- *Varhaiskasvatuksen opettaja, teologi ja luokanopettaja*

NUORI
KIRKKO

nuorikirkko.fi

Alkuun pariporina

- Miten olette viimeisen kuukauden aikana osallistaneet lapsia toiminnan suunnitteluun?

NUORI
KIRKKO

nuorikirkko.fi

- lähtöisyys on aikamme "kuuma peruna"

Se jakaa tällä hetkellä voimakkaasti mielipiteitä
kasvatuksen ja opetuksen kentällä!

NUORI
KIRKKO

nuorikirkko.fi

-lähtöisyyteen kytkeytyy vahvasti

käsitys lapsesta

käsitys oppimisesta

käsitys osallisuudesta

joiden myötä muovautuu päiväkodin toimintakulttuuri.

Ilmiölähtöinen oppiminen onkin enemmän kuin jokin oppimismenetelmä. Se on kokonaisvaltainen toimintakulttuuri!

NUORI
KIRKKO

nuorikirkko.fi

Ilmiölähtöisyydessä oppimisprosessi lähtee lapsesta

Varhaiskasvatuksessa tulisi olla paljon mahdollisuuksia, joissa **lapsi voi näyttää, mitä hän osaa ja mikä on hänelle tärkeää**

→ **aitoa osallisuutta!**

Aikuisten tulee kaikin tavoin edistää sellaista toimintaa, joka tuo nähtäväksi lapselle,
”miten voin rikastuttaa meidän yhteisöämme”.

NUORI
KIRKKO

nuorikirkko.fi

Lasten kysymykset prosessia ohjaamassa

Miksi Ahmed ei syö
makkarakeittoa?

Miksi itkussa tulee kynneleitä?

Mistä aineesta pilvet on?

Millä kielellä koirat ajattelee?

NUORI
KIRKKO

nuorikirkko.fi

Uusi vasu haastaa varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin!

” Päiväkotien toimintaan tulee iso muutos ensi syksynä”

Aamulehti 7.10.2016

- *Päiväkodin lastenhoitajille ja lastentarhanopettajille muutos voi olla suuri, kun lasten omat kysymykset ja ajattelu korostuvat.*
- Varhaiskasvatussuunnitelma pyrkii näkemään, millaisia taitoja lapset tarvitsevat tulevaisuuden yhteiskunnassa. Vuorovaikutus, esimerkiksi eri kulttuurien välillä, on siinä keskeistä. Tässä lapset voivat opettaa toisiaan.

NUORI
KIRKKO

nuorikirkko.fi

Millainen on käsityksemme lapsesta? Joksikin tuleva vai jo oleva?

Osaava, aktiivinen toimija, joka tutkii, toimii, oppii, kokee ja osallistuu ja vaikuttaa.

Osallinen oman lapsuutensa prosesseissa.

Ainutlaatuinen yksilö omine vahvuuksineen ja tarpeineen.

NUORI
KIRKKO

nuorikirkko.fi

”Case etanafarmi”

Lähdimme esikoululaisten kanssa puistoon leikkimään pallopelejä. Matkalla kävelimme pienen metsäpläntin halki, joka hetkessä muuntui lasten mielessä jännittäväksi sademetsäksi, josta kuului kummia ääniä.

Mielenkiintoisempaa kuin puistoon pääsy vaikuttikin lapsista yhtäkkiä olevan tuo pieni metsäntapainen kaupunkilähiön keskellä.

Pysähdyimme siis tutkimaan tuota ”sademetsää” yhdessä. Ja totesin, että ehkä voimme tällä kertaa unohtaa pallopelit ja keskitymmekin tutkimaan lähiluontoa.

Metsästä tarttuikin matkaan monenmoista kepeistä puun lehtiin asti. Jo tehdessämme poislähtöä kuului puskasta riemunkiljahdus. Kaksi eskarityttöä oli löytänyt jättimäisiä etanoita. Niitähän sitten täytyi ihmetellä. Sovimmekin, että palaamme hakemaan pari etanakaverusta päiväkodille, kunhan ensin otamme selvää, millainen koti niille pitäisi tehdä.

Niinpä sitten teimmekin. Ja koko syksy vierähti etanoita ja niiden elämää ihmetellessä. Etanat johdattivat meitä tutustumaan lähemmin lähiympäristöön ja herättivät lasten kiinnostuksen myös ötököiden elämään. Mietittiinpä siinä samassa myös luonnonsuojelua ja pidimme oman luonnonsuojeluviikon, johon saimme myös perheet mukaan.

Olisimme tietysti voineet mennä alkuperäisen suunnitelman mukaan, mutta luulenpa, että lapsille jäi enemmän mieleenpainuvia muistoja etanaretkestämme kuin olisi jäänyt pallopeleistä lähipuistossa.

Ilmiöoppimisen taustalla on ajatus lapsesta aktiivisena toimijana

- Lapsi on luonnostaan aktiivinen ja halukas oppimaan uutta.
- Lapsen ensisijainen kiinnostus on etsiä vastauksia ympäristöstään (Mäkelä)
- Ihmiselle on luontaista etsiä merkityksiä ympäristöstään ja oppimastaan (Mäkelä)
- Kiinnostus syttyy, kun se, mitä opitaan ja tehdään on minulle merkityksellistä (mm. Hidi ja Renninger)
- Kiinnostus vahvistaa motivaatiota ja motivaatio synnyttää ilon kokemusta
- Merkityksellinen oppiminen vahvistaa itsetuntoa ja synnyttää syvää nautinnon kokemusta (Csickszentmihalyi)
- Positiiviset tunnetilat ovat apuväline ja työkalu aivojen kehittymiseen. (Sajaniemi, Mäkelä)

Kysytään yhdessä!

- Lähdetään liikkeelle miettimällä, mitä halutaan tietää.
- Kirjataan kysymykset muistiin työskentelyn eri vaiheita varten

Ideoidaan yhdessä:

- Miten halutaan lähteä etsimään vastauksia kysymyksiin?
- Anna tilaa lasten ideoille ja innostukselle

ILMIÖOPPIMISEN MALLI VARHAISKASVATUKSEEN
– prosessin eri vaiheet voivat toistua työskentelyssä useita kertoja

Keskustellaan ja kysytään lisää

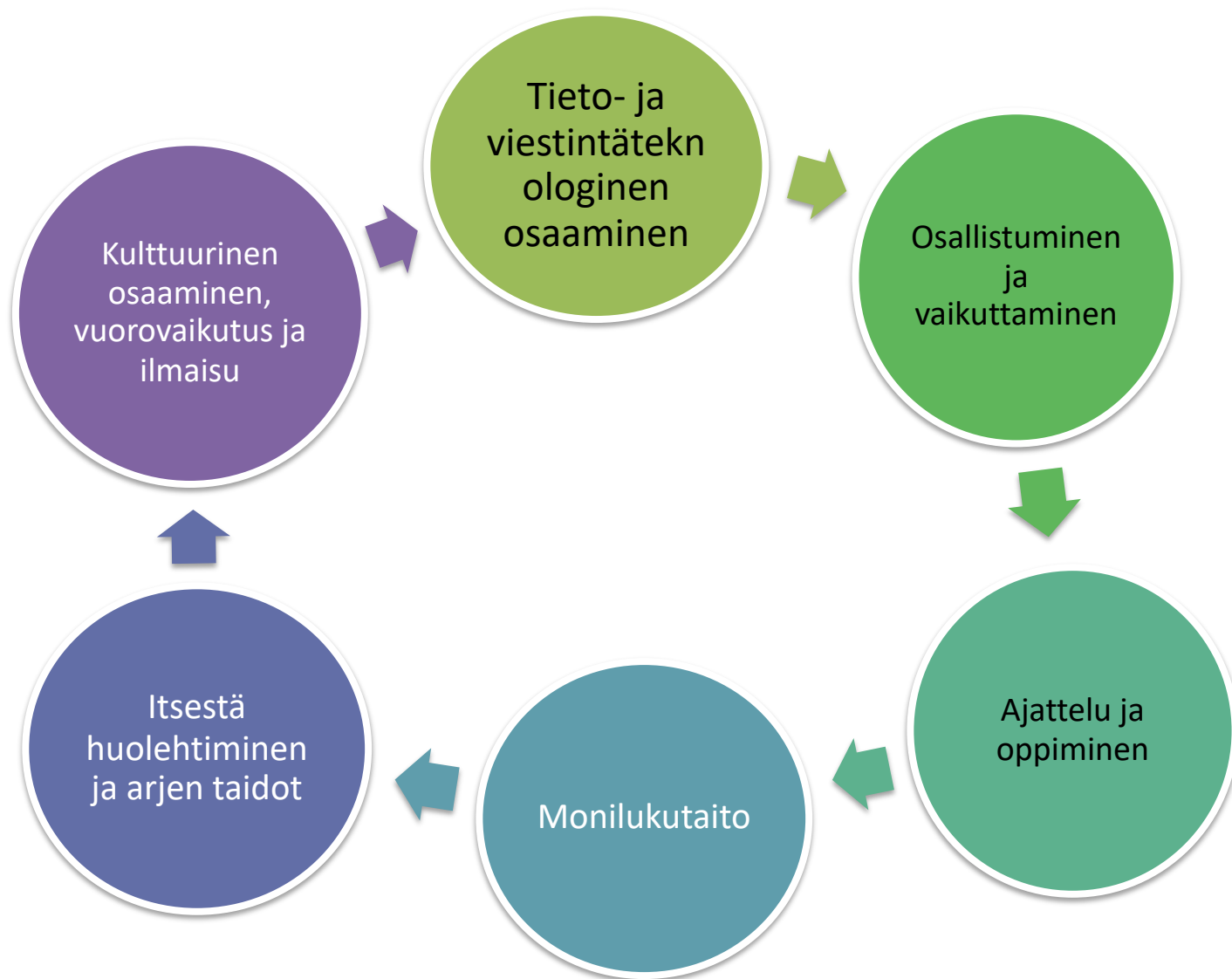
- Välillä on hyvä pysähtyä pohtimaan, mitä on opittu?
- Onko saatu vastauksia kysymyksiin?
- Pitäisikö kysyä jotain lisää tai eri tavalla?
- Anna lasten kertoa
- Myös esim. otettuja kuvia tms. voidaan tarkastella

Opitaan yhdessä 😊

- Tutkitaan, koetaan ja ihmetellään kaikin aistein
- Hyödynnetään erilaisia oppimisympäristöjä
- Tärkeää on myös dokumentoida prosessia jotenkin (kuvat esim. lasten ottamina, piirustukset, videointi, projektiseinä tms.)

Laaja-alaisen osaamisen alueet läpäisevät kaiken toiminnan

Vasu: Oppimisen alueet

(POPS: Opetuksen tavoitekokonaisuudet)

- **Ilmaisun monet muodot** (musiikki, kuvallinen ilmaisu, kädentaidot, suullinen ja kehollinen ilmaisu)
- **Kielen rikas maailma** (kielelliset taidot)
- **Minä ja meidän yhteisömme** (historiallinen, yhteiskunnallinen, eettinen ja katsomuskasvatuksellinen näkökulma)
- **Tutkin ja toimin ympäristössäni** (matemaattinen ajattelu, teknologia- ja ympäristökasvatus)
- **Kasvan, liikun ja kehityn** (liikunta, ravinto, kuluttaminen, hyvinvointi ja terveys ja turvallisuus)

Laaja-alaisten oppimiskokonaisuuksien ”check list”

- Kysy aitoja kysymyksiä (ja anna tilaa lasten aidoille kysymyksille)
- Lähdetään etsimään yhdessä vastauksia
- Hyväksy oppimisprosessin avoimuus (kaikkea ei voi hallita etukäteen!)
- Mahdollista jokaisen lapsen osallistuminen
- Muista, että lapsi on oman elämänsä asiantuntija!
- Oppimiskokonaisuudet lähtevät lasten elämänpiiristä

Osallisuuden lähtökohtana on

- Kuunteleminen
- Läsnäolo
- Aito kiinnostus
- Salliva ja ymmärtävä ilmapiiri
- Tilaa ihmettelylle
- Kokemus hyväksytyksi tulemisesta
- Turvallisuus
- Erilaisuuden hyväksyntä

Osallisuus vahvistaa toimijuutta

(Shier 2001, Jyrkämä 2007)

Osallisuus

- ✓ Minua kuunnellaan
- ✓ Mielipiteilläni on merkitystä
- ✓ Osallistun päätöksen tekoon
- ✓ Vaikutan siihen, mitä tapahtuu

Toimijuus

Osaan

Voin

Haluan

Kykenen

NUORI
KIRKKO

nuorikirkko.fi

Muutama ajatus vielä

- Vain laadukas varhaiskasvatus vaikuttaa myönteisesti (Karila)
- Lapsen kehitys on aikuisen varassa (Sajaniemi)
- Ihminen on syvästi sosiaalinen
- Toiminta ja kokemus ohjaavat aivojen kehittymistä
- Taito olla vuorovaikutuksessa on synnynnäistä

Mihin siis ylipäänsä tarvitaan ilmiöoppimista?

- Jotta meillä olisi tulevaisuudessa aikuisia, jotka uskaltavat sanoa, mitä ajattelevat eivätkä vain ajattele, mitä heidän pitäisi sanoa.
- Jotta uskaltaisimme nähdä enemmän mahdollisuuksia ja merkityksiä siinä, mitä teemme
- Jotta syntyisi kokemus, että mielipiteilläni on väliä ja vaikutusta.
- Jotta meillä olisi tulevaisuudessakin mahdollisuuksiin uskovia lapsia nuoria. Sillä kuulluksi tuleminen synnyttää luottamusta ja uskoa itseensä sekä tulevaisuuteen.
- Että uskaltaisimme hypätä hetkeen ja nähdä elämän merkityksellisyyden tässä ja nyt ”sitten kun” ajattelun sijaan.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö on
rakentamassa tulevaisuutta joka päivä!

Kiitos ja iloa
alkaneeseen syksyyn

NUORI KIRKKO

Nuori kirkko ry | Itälahdenkatu 27 A (3 krs) | 00210 Helsinki (09)
6877 4510 | nuorikirkko.fi